

OSMANLI-İNGİLİZ İLİŞKİLERİNİN DÖNÜM NOKTASI (1911-1914)

*Sorunları Çözme Çabaları ve
İlişkilerin Kopması*

İKİNCİ CİLT
(1913-1914)

ÖNDER KOCATÜRK

BOĞAZICI YAYINLARI

OSMANLI-İNGİLİZ İLİŞKİLERİ'NİN
DÖNÜM NOKTASI
(1911-1914)

İKİNCİ CİLT
(1913-1914)

SORUNLARI ÇÖZME ÇABALARI VE
İLİŞKİLERİN KOPMASI (1913-1914)

BOĞAZIÇI YAYINLARI

Boğaziçi Yayınları No: 344

OSMANLI-İNGİLİZ İLİŞKİLERİ'NİN
DÖNÜM NOKTASI
(1911-1914)

İKİNCİ CİLT
(1913-1914)

1. Baskı
NİSAN 2013 / İSTANBUL

ISBN: 978-975-451-279-3

©Boğaziçi Yayınları A.Ş. aittir

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj:
Mehmet Büyükturna

Boğaziçi Yayınları A.Ş.
Alemdar Mah. Çatalçeşme Sok. Meriçli Ap. No:52
Kat:2 34110 Cağaloğlu - Fatih / İSTANBUL
Tel: 0212 520 70 76 Faks: 0212 526 09 77
www.bogaziciyayinlari.com.tr
bogazici@bogaziciyayinlari.com.tr

BOĞAZIÇI YAYINLARI

Baskı
Baskı - Cilt:
Seçil Ofset
www.secilofset.com
(0212) 6290615

OSMANLI-İNGİLİZ İLİŞKİLERİ'NİN
DÖNÜM NOKTASI
(1911-1914)

İKİNCİ CİLT
(1913-1914)

SORUNLARI ÇÖZME ÇABALARI VE
İLİŞKİLERİN KOPMASI (1913-1914)

Önder KOCATÜRK

BOĞAZIÇI YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

İKİNCİ CİLT HAKKINDA	9
KISALTMALAR	11
A) BALKAN SAVAŞLARININ SON EVRESİNDE İNGİLTERE İLE İKİLİ İLİŞKİLER VE LONDRA GÖRÜŞMELERİNİN BAŞLAMASI	
1) BALKAN SAVAŞLARI'NIN İKİNCİ DÖNEMİ VE İNGİLTERE İLE LONDRA GÖRÜŞMELERİNİN BAŞLAMASI	12
2) LONDRA'DA OSMANLI-İNGİLİZ GÖRÜŞMELERİ SONUCUNDA İMZALANAN İLK SÖZLEŞMELER	86
2.1) SÖZLEŞMELERİN İMZALANMA SÜRECİ VE YAŞANAN GELİŞMELER	86
2.2) BASRA KÖRFEZİ VE CİVAR ARAZİYE DAİR SÖZLEŞME	101
2.3) ŞATTÜLARAP'IN ISLAH VE TANZİMİ İÇİN GÖREVLENDİRİLECEK KOMİSYONA DAİR SÖZLEŞME	111
2.3.1) SÖZLEŞME VE MADDELERİ	111
2.3.2) ŞATTÜLARAP KOMİSYONU İLE İLGİLİ RUSYA'NIN İTİRAZI VE İNGİLTERE'NİN TUTUMU	119
2.4) FIRAT VE DİCLE NEHİRLERİNDE GEMİCİLİĞE DAİR BEYANNAME	124
2.5) MUHAMMARA HUDUDUNA DAİR BEYANNAME	126
2.6) ANLAŞMALAR SONRASI YAŞANAN GELİŞMELER	130
3) LONDRA'DA GÖRÜŞÜLEN DİĞER MESELELER VE İMZALANAN ANLAŞMALAR	142
3.1) LORD INCHCAPE'LE İMZALANAN SÖZLEŞME	142
3.1.1) SÖZLEŞMENİN İMZALANMA SÜRECİ VE SÖZLEŞME MADDELERİ	142
3.1.2) SÖZLEŞMENİN İMZALANMASINDAN SONRA YAŞANAN GELİŞMELER	174

3.2)	OSMANLI-İNGİLİZ GÖRÜŞMELERİNDE ADEN SINIRI (YEMEN) MESELESİ	196
3.3)	3 NİSAN 1914 OSMANLI-İNGİLİZ ANLAŞMASI	201
3.4)	İZMİR-AYDIN OSMANLI DEMİRYOLU ŞİRKETİ İLE YAPILAN ANLAŞMA	210

B. ORTADOĞU EKSENİNDE OSMANLI-İNGİLİZ İLİŞKİLERİ

1)	İNGİLİZLERİN ARAP AŞİRET LİDERLERİYLE TEMASLARI VE ARABİSTAN'DAKİ FAALİYETLERİ	223
1.1)	İNGİLTERE'NİN ADEN VALİSİ'NİN FAALİYETLERİ	223
1.2)	BAĞDAT İNGİLİZ KONSOLOSU'NUN FAALİYETLERİ	226
1.3)	MUHAMMARA, KATAR VE YEMEN'DEKİ BAZI GELİŞMELER	229
1.4)	HUDEYDE'DE AÇILAN OKULUN YARATTIĞI SORUN	232
1.5)	İBNÜSSUUD MESELESİ VE HİCAZ BÖLGESİNDE YAŞANAN GELİŞMELER	236
2)	BASRA, ŞATTÜLARAP VE FAV BOĞAZI'NDA İNGİLTERE İLE YAŞANAN MUHTELİF MESELELER	246
2.1)	BASRA'DAKİ İNGİLİZ TELEFON HATTI MESELESİ	246
2.2)	İNGİLİZ GAMBOTUN YARATTIĞI TEDİRGİNLİK	248
2.3)	BİR İNGİLİZ ŞİRKETİNİN YARATTIĞI ÇEVRE KİRLİLİĞİ	249
2.4)	İNGİLİZ KAPTAN CİNAYETİ MESELESİ	251
3)	İRAK'LA İLGİLİ İNGİLTERE İLE YAŞANAN MESELELER	255
3.1)	İRAK PETROLLERİ MESELESİ	255
3.2)	İRAK'TA İNGİLİZLER TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN SULAMA VE BATAKLIK KURUTMA ÇALIŞMALARI	258
3.3)	KARBELA'DAKİ SETLERE İLİŞKİN İNGİLTERE'NİN ŞİKAYETİ	265
3.4)	AMARA'DA GERÇEKLEŞEN HIRSIZLIK OLAYI	266

C. İSTANBUL, LONDRA VE ANADOLU EKSENLİ GELİŞMELERDE OSMANLI-İNGİLİZ İLİŞKİLERİ

1)	POLİS GENEL MÜFETTİŞLİĞİ MESELESİ	267
----	-----------------------------------	-----

2)	ERMENİ MESELESİ VE İNGİLTERE	273
3)	OSMANLI BAHRİYESİ'NDE İNGİLİZ NÜFUZU VE İNGİLİZ BAHRİYE MİSYONU'NUN SONU	306
4)	OSMANLI-İNGİLİZ SPORTİF İLİŞKİLERİ	353
5)	İSTANBUL'DAKİ YENİ İNGİLİZ OKULU	365
6)	İNGİLİZ BÜYÜKELÇİLİĞİ'NDE GÖREV DEĞİŞİMİ	365
7)	KAMİL PAŞA'NIN VEFATI	370
8)	LİMAN VON SANDERS'İN YARATTIĞI TEPKİ	371
9)	OSMANLI DERNEĞİ (THE OTTOMAN ASSOCIATION)	373
10)	İZCİLİK TEŞKİLATININ YENİDEN YAPILANDIRILMASI	379
11)	RİCHARD CRAWFORD'A İKRAMİYE VERİLMESİ	382
12)	MUSUL VALİSİ'NİN İLGİNÇ BİR UYARISI	383
13)	İSTANBUL'DA İNGİLİZ TELEFON ŞİRKETİ'NİN FAALİYETLERİ	384
14)	İNGİLİZ BELEDİYE BAŞKANININ ZİYARETİ VE İZLENİMLERİ	387
15)	GRACE MARY ELLİSON'UN ZİYARETİ	390
16)	MUHTELİF OLAYLAR & GELİŞMELER	394
D. İNGİLTERE'DEN SATIN ALINAN İKİ SAVAŞ GEMİSİNE EL KONULMASI OLAYI VE OSMANLI DEVLETİ'NİN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NA GİRİŞİ		
1)	OSMANLI DEVLETİ'NİN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NA GİRİŞİ ÖNCESİ YAŞANAN GELİŞMELER VE OSMANLI SAVAŞ GEMİLERİNE EL KONULMASI OLAYI	404
2)	OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞA GİRİŞİ VE 1914 SONUNA KADAR YAŞANAN GELİŞMELER	473
SONUÇ		529
İKİNCİ CİLDİN EKLERİ		534
İKİNCİ CİLDİN KAYNAKÇASI		555
İKİNCİ CİLDİN DİZİNİ		597